

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună,
conținând însă un număr dublu de
pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 700 Lei pe 1 an
Advocați 500 Lei pe 1 an
Magistrați 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu 50 Lei
Un număr dublu 35 Lei
Un număr vechiu 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu
Maniu 8 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamentele și orice
cereri de adp. Telefon 630

Director, Fondator și Redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost Prim-președinte de Tribunal
Pro Decanul Baroului avocaților
din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Bulgăraș-Popov Ad. Gr.
Avocat Contencios CFR Cluj

Ceaur Aslan Ernest
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Docan P. George
Președinte Tribunalul Buzeu

Dolj I. Ionescu
Președinte la Consiliul legislativ

Filipescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Filipescu Ricard
Judecător tribunalul Cluj

Hașleganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Kis Maurișiu
Profesor universitar pensionar

Lazar Aurel
Fost ministru. Avocat Oradea-Mare

Leon N. Gheorghe Dr.
Profesor la Universitatea din Cluj

Marta Alexandru
Prim președintele Curtii de Apel
Timișoara

Mănescu Ion
Președinte la Curtea de Apel Cluj

Micșa Pompei
Prim președintele Curtii de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Primprocuror la Tribunalul Brăila

Petrescu F. Vasile
Președinte de secție la Trib. Sighișoara

Popp Romulus
Prim președintele Curtii de Apel
Brașov

Porușiu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Stefan
Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

Stetcu Emilian
Judecător șef la ocolul Mercurea-
Sibiului

Dem. Tigoianu
Magistrat

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Ulvineanu Alexandru
Consilier la Curtea de Apel Cluj

Vioreanu P. Ioan
Judecător tribunalul Cluj

Xantopol Constantin
Fost magistrat. Avocat din Cluj

C O N T I N U T U L

1. Răsfoind dosare de V. M. D.

2. Jurisprudența Inaltei Curti de Casație.

3. Informațiuni.

Banca Ardeleană și Casa de Economii S. A. R.

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (Casa proprie)

Fondată în anul
1894

Este cointereseată cu: Banca Chrissoveloni, București și Banca Comercială Ungară din Pesta, Budapesta

Sucursale:
Arad, Brașov, Oradea, Sibiu,
Târgu-Mureș, Turda

CASA DE PĂSTRARE ȘI BANCA DE CREDIT DIN CLUJ SOC. AN.

Capitaluri proprii Lei
77.000.000

CLUJ, PIAȚA UNIRII

7

Electuază avantajos orice afaceri bancare

SUCURSALE:
IN DEJ, DICIOSÂN.

MARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Banca Generală a Țării Românești București,

Brăila,
Brașov, Cluj,
Constanța, Craiova,
Galați, Giurgiu, Oradea
Mare, Ploești, Sfântul
Gheorghe, Târgul
Măgurele

Societate Anonimă

Capital vărsat Lei 60.000.000 // Rezerve Lei 50.000.000
Adresa Telegrafică: „GENEROMANA”

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ
Strada Regina Maria Nr. 1-3

Secția specială pentru ciment - Secția de Bancă și devize - Execută tot felul de tranzacțiuni bancare, plăți pe toate piețele interne și străine - Depunerile se fructifică în condițiile cele mai favorabile

Capital: Lei 50.000.000
Fonduri: Lei 20.000.000

Legături directe cu America!

Banca Chrissoveloni

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ

Capital și rezerve:
LEI 350.000.000

SUCURSALA CLUJ
SEDIUL CENTRAL BUCUREȘTI

Sucursale: Constantinopol, New-York, Brăila, Constanța, Galați, Sibiu. // Bănci afiliate: Banca de Devize și Lombard, București, Banca Ardeleană Casa de Economie Cluj, Chrissoveloni & Co. Paris, Chrissoveloni & Co. Viena

TELEFON:
379, 62, 427, 980

Industria Sârmei S. A. Cluj

Fabrica:
Câmpia-Turdei

Fabricăm: Sârmă laminată, Fier de beton, Scoabe, Cue de tot felul, Sârmă arsă, arămită, Sârmă de oțel, Arcuri de mobile, Sârmă ghimpată, zincată, Agrafe.

Telefan: 4-40, 3-47 — Adresa telegrafică: „Ferrum” Cluj

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare numai odată pe lună, conținând însă un număr dublu de pagini ca în anii precedenți

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 700 Lei pe 1 an
Advocați 500 Lei pe 1 an
Magistrați 400 Lei pe 1 an
Un număr simplu 30 Lei
Un număr dublu 35 Lei
Un număr vechiu 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53
Telefon 590. Administrația: Str. Iuliu
Maniu 8 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și orice
cereri de adf. Telefon 650

Răsfoind dosarele

De obicei, revistele noastre de drept, publică numai hotărârile judecătorești cele mai bine redactate.

Și e firesc, căci numai astfel se învederează înfunda magistraților pe terenul științei dreptului și se stimulează preocuparea statornică, ca soluțiunea problemelor supuse judecăților să fie cât mai apropiate adevărului juridic, contribuindu-se astfel la îndrumarea și dezvoltarea progresivă a activității juridice. Fără posibilitatea unei manifestări publice, munca judiciară n'ar îngădui magistraților valoroși, să-și pună în evidență învederând că activitatea lor are o însemnătate, care trebuie apreciată în perspectiva largă a progresului juridic și utilității sociale.

Un alt folos din publicarea unor astfel de hotărâri este acela, de îndrumare jurisprudențială pentru cititorii magistrați și juriști în spețele similare ce sunt de rezolvat, de către instanțe, folos cu atât mai de prețuit cu cât astfel de soluțiuni sunt date în ultim for de Curțile de Apel sau de Inalta Curte de Casație.

Legile țării noastre sunt extrem de multe și unele dintre ele prea încălcit redactate. Cei ce le făuresc nu-și dau, de multe ori seamă de greutatea ce se ivesc la punerea lor în aplicare, care se face de către magistrați. Greutățile uneori sunt așa de mari, încât judecătorii fac aplicarea multora dintre ele prin interpretare, având ca singură busolă bunul simț, analogia ori cumpăna mintală a potrivirii cu realitatea.

În special în Ardeal, care este o regiune a parte de drept, munca magistraților în aplicarea legilor este extrem de grea și cu atât mai dificilă cu cât magistratura română aci n'a găsit o tradiție, ce și-o înfăptuește abia acum în timpul scurt de aproape zece ani, de când ființează.

Revista noastră, pentru acest scop a stat sprijin judecătorilor de aci, chiar dela apariție, urmărindu-și programul său de lucru.

Am publicat în general hotărârile cele bune; spre deosebire însă de alte publicațiuni de drept, am publicat și hotărâri greșite însoțindu-le de note critice obiective, tocmai în scopul ca din evidențierea erorilor, să se tragă concluziile pentru corectarea în viitor. Judecătorul nu poate fi totdeauna un savant. El are de învățat atâtea lucruri și nu-și poate desăvârși experiența decât după ani și ani de muncă, scoțându-și singur concluziile din potrivirea textelor cu realitatea probelor și aprecierea situațiilor concrete.

Spre deosebire de alte popoare vechi în civilizație și cultură și unde magistratura este alcătuită chiar la primele instanțe din judecători bătrâni și deci cu mare experiență, la noi, în această epocă postbelică, cadrele magistraturei românești s'au întinerit într'atât, încât avem șefi judecători, președinți de tribunale și chiar membrii ai Curților de Apel, cu mai puțin de zece ani vechime totală în magistratură.

Acești tineri judecători fatal sunt supuși greșelilor izvorâte din lipsă de experiență, cu atât mai rău cu cât erorile ce comit privesc pe justițiabili, cari nu au nici o vină.

Avansările și numirile în magistratura română din ultimul timp, nu fac decât să confirme cele afirmate mai sus. Desigur că instanțele de Apel și recurs aduc rectificările cuvenite hotărârilor eronate cum e și firesc. Se mai întâmplă uneori ca tribunalele ce exercită controlul în apel sau recurs să fie alcătuite din judecători mai tineri ca la judecătorii controlate, astfel de cazuri însă sunt izolate.

Fapt este că în special în Ardeal numărul judecătorilor cu cari s'au complectat instanțele inferioare în ultimul timp, a crescut simțitor și greutatea complectării educației juridice a celor nou intrați, ca și desăvârșirea experienței celorlalți este mult îngreuiată prin complexul, de legi streine în vigoare alături cu legiurile noi unificate, și extinse — cum spuneam — într'o regiune de drept intra-provincială.

Pentru astfel de considerente ne propunem ca la rubrica de sub acest titlu, să publicăm hotărâri, ale unor instanțe din Ardeal, pe cari, Inalta Curte de Casație, dacă le-ar judeca, le-ar casa pentru erori grosiere.

Publicarea unor astfel de spețe, ar constitui cel mult documente bine de luat în considerare, de către organele de control în turneele de inspecțiuni obligatorii instanțelor:

I. — Tribunalul Hunedoara, Secția II. judecând ca instanță de apel, în materie de contravențiuni la legea de Administrare și Exploatare a produselor Regiei Monopolurilor Statului conform cărei legi organele administrației R. M. S. aplică prima pedeapsă prin decizie supusă apelului la tribunal, a pronunțat sub No. P II 4408/929 următoarea sentință:

Tribunalul în baza art. VI din legea de grațiere No. 1487 apărută în M. O. Nr. 104 din 15 Maiu 1929, combinat cu art. 326 pct. 3 pr. p. achită pe contravenient.

MOTIVE: Având în vedere că faptul săvârșit este anterior legii de grațiere No. 1487 din 15 Maiu 1929;

Că până la data apariției acestei legi, organele fiscului constatase contravențiunea și aplicase contraveniențului pedeapsa prevăzută de art. 65, 69, 80 și 82 din legea de admin. și expl. R. M. S., condamnând pe contravenient la 10.000 lei amendă, care în caz de neplată se transformă în închisoare, iar Dir. Gen. a R. M. S. prin decizia No. 912 din 12 Martie 1929, a aprobat pr. verbal de contravenție dresat la 7 Ian. 1929, majorând amenda la 15.000 lei;

Având în vedere că pedeapsa aplicată contraveniențului fiind o pedeapsă în bani, mai mică de 20.000 lei și că are caracter penal putând fi transformată în închisoare corecțională;

Având în vedere că prin legea de grațiere No. 1487, se prevede să se grațiază în total pe cei condamnați la pedeapsa amendei, dacă nu depășește suma de 20.000 lei, că deci contravenția săvârșită nu intră în excepția coprinsă în art. 6 al menționatei legi de grațiere și că pedeapsa e mai mică de 20.000 lei.

Tribunalul a adus sentința de mai sus.

NOTĂ. Este inutil să mai subliniem eroarea pe care o face Tribunalul, confundând teoreticește efectele amnestiei cu cele ale legii de grațiere. Se amnestiază infracțiunile numite de lege în orice fază s'ar găsi (instrucție sau judecată) numai să nu fie pronunțată în cauză o sentință definitivă și se grațiază pedepsele suferite de infractor, după ce și numai dacă sentința condamnatorele este definitivă și executorie. Amnestia face infracțiunea inexistentă, grațierea iartă sau scade din pedeapsă.

Infracțiunea săvârșită după 1 Dec. 1928 pedepsită cu amendă penală se afla în apel la tribunal, deci nu era definitivă, etc. Evident. Curtea de Apel, judecând cauza ca instanță de recurs prin Decizia Nr. 3369/930 a casat sentința tribunalului cu motivarea: exces de putere și eroare grosieră, aplicând tribunalul o lege care nu-și avea locul într-o afacere penală în curs de judecată.

II. — Tribunalul Cluj, S. I, judecând ca for penal de primă instanță pe un funcționar public trimis în judecată pentru delapidare, conform art. 462 c. p., a pronunțat, sub No. P. I, 855 din 18 Noembrie 1929, următoarea sentință:

Achită pe acuzat pe baza art. 326 pt. 3 pr. p. în baza legii de amnestie No. ... din ... de sub acuzarea de delapidare de bani publici, etc.,

MOTIVE (în rezumat): Faptul săvârșit și pus ca atare în sarcina acuzatului inginer de construcții al statului, constând în sustragerea de materiale date lui în primire și răspundere, iar nu la vreo sumă de bani;

Că legea de amnestie prevede printre infractorii ce nu intră ca beneficiind de această lege numai pe delapidatorii de bani publici, ceace nu este în speță.

Acuzatul săvârșind delapidare de obiecte, etc., urmează a fi amestiat, etc.,

NOTĂ. — Art. II din legea de amnestie din 6 Iunie 1929, exceptând dela favorurile amnestiei între alții pe delapidatorii de bani publici, ca orice text enumerativ nici o clipă nu poate fi interpretată în sensul curios al tribunalului.

Art. 140 c. p. român, la fel cu art. 462 c. p. maghiar, acesta din urmă încă și mai complet, prevede pedepsirea funcționarilor, cari având asupra lor răspunderea banilor încredințați lor ca autoritate publică și a oricăror bunuri

ce echivalează tot valoare în bani și le însușesc pentru dânsii.

Nici un moment nu se poate interpreta că legiulorul ar fi voit să ierte pe un funcționar ce-și însușește un bun al Statului. Bani sau echivalentul lor este tot una, cu atât mai mult că art. 462 c. p. ard. corespunzător art. 140 c. p. rom. precizează: „funcționarul public care delapidază sume de bani sau alte obiecte de o valoare echivalentă banilor, etc.“. Sentința a fost anulată de Curte prin decizia Nr. P. 195/930.

III. — Curtea de Apel Cluj prin decizia No. P III 1471 1929 a casat pentru a doua oară sent. NP. 1457/929 a Trib. Alba S. I, pentru ignorare de lege cum se desvoltă în motivarea Curții și se arată în adnotare.

Asupra apelurilor declarate de procuror, apărător și acuzat, — zice Curtea de Apel — contra sentinței nr. P. 1457/3/929 a Tribunalului Alba, secția I.

Având în vedere că din actele de instrucțiune aflate la dosarul cauzei rezultă că acuzatul Preja Ion a lui Vasile fiind trimis în judecată pentru leziuni corporale grave a fost condamnat de judecătoria mixtă Aiud pentru infracțiunea prevăzută în art. 301 și pedepsită de pct. 2 al aceluiași articol; că în urma apelurilor făcute de Parchet contra calificării și de acuzat pentru nevinovăție, Tribunalul Alba, Secția II, prin sentința No. Pa. 4568 din 26 Iunie 1928 a menținut sentința judecătorei;

Având în vedere că în urma recursului făcut de procuror în contra acestei sentințe, Curtea de Apel secția III, prin deciziunea sa No. P. II. 911/7 din 13 Decembrie 1928, constată că infracțiunea imputată acuzatului e crima de leziuni corporale grave din care a rezultat moartea victimei, crima calificabilă conform art. 301 și 306 Cp. și motivând că în acest caz potrivit art. 226 și 236 pr. p. extinsă în Ardeal și art. 15 din legea XXIV din 1897, instanțele de fond nu pot fi investite cu judecarea unor atari infracțiuni decât în urma instrucțiunii și prin deciziunea camerei de punere sub acuzare;

Astfel Curtea de Apel stabilind după examinarea stărei de fapt și actelor medico-legale că nu există o acuzare legală în această afacere a anulat sentințele ambelor instanțe de fond pentru cazul de nulitate de formă prevăzut în art. 384 pct. 11 P. p. luat în considerare din oficiu și a îndrumat Parchetul să procedă conform legii la instruirea afacerii și în urmă la aducerea unei acuzări legale;

Având în vedere că în urmarea deciziunii de casare parchetul Alba, prin rechizitorul No. E. 591 din 31 Ianuarie 1929, a trimis afacerea la Instrucție cu acuzarea prevăzută în art. 301 și 306 Cp., iar după terminarea instrucțiunii prin rechizitoriul definitiv cu No. E. 1238 din 24 Februarie 1929 și ordonanța definitivă No. 14 dn 26 Februarie 1929, se trimite afacerea spre judecare Tribunalului pentru crima de leziuni corporale grave, care au provocat moartea, dar cu circumstanța că leziunile mortale au fost rezultatul unei emoțiuni puternice provenite în mod subit, astfel deci pe lângă calificarea prevăzută de art. 306 s'a adăugat și art. 307 al II Cp.

Astfel sesizat, tribunalul procede la judecare și aduce sentința apelată cu No. P. 1457 din 25 Aprilie 1929;

Având în vedere că fiind vorba de o infracțiune care după calificare ar fi de competența Curților cu Jurați, sesizarea instanțelor de judecată conform art. 226 și 236 proc. p. română extinsă și în Ardeal, trebuie a fi făcută

printr'o decizie a camerei de punere sub acuzare urmată de actul de acuzare al parchetului general; întrucât această cale nu s'a urmat, nu se poate susține că există o acuzare legală și Curtea astăzi constată, că prima instanță procedând la judecare a comis nulitatea de formă prevăzută în articolul 384 pct. 11, care s'a luat în considerare din oficiu conform ultimului alineat din acest text de lege;

Considerând că ordonanța judecătorului de instrucție fiind după jurisprudență numai un act de sesizare prin indicarea culpabilității, iar calificarea infracțiunii fiind de atributul instanțelor de judecată, cari pot schimba calificarea indicată de judele de instrucție, acest act (ordonanța) trebuie supusă examinării camerei de punere sub acuzare în materia crimelor de competența Curților cu Jurați; astfel în speță instanțele de fond trebuind să califice infracțiunea în sensul că ea ar fi de competența juraților, s'ar găsi în imposibilitate față de calificarea judeului instructor, să procedeze la desbaterea calificării, nefiind afacerea înaintată prin camera de punere sub acuzare și actul de acuzare, în lipsă de acuzare legală.

Pentru aceste motive în baza art. 423 al I, Pr. p. și art. 404 Pr. p. pentru cazul de nulitate de formă prevăzută de art. 384 pct. 11 Pp. luat în considerare din oficiu în virtutea alin. ultim al acestui articol, anulează sentința Trib. Alba S. I, cu No. P. 1457/3/1929 pronunțată în ziua de 25 Aprilie 1929 și în consecință dispune restituirea dosarului Parchetului Trib. Alba spre a proceda în conformitate cu disp. art. 226 și 236 proc. p. română și art. 15 din legea XXXIV din 1897.

Adnotare. — Din coprinsul motivării deciziei Curții de mai sus, se poate constata u. destulă mâhnire că după aproape cinci ani de aplicare în părțile Ardealului a procedurii penale române — partea relativă la instrucție și sesizarea instanțelor de Judecată — această legiuire nu este încă cunoscută, cu toate că un mic comentariu al acestei legi există, dar se vede nu este îndeajuns cercetat.

Fără a învinovăți pe cineva din pricina aglomerării cu afaceri penale ale instanțelor, fie din lipsa eficace de control și directive, constatăm repetarea aceleiași erori în aceiași afacere și nevoia Curții de a pronunța două decizii de anulare a două sentințe ale unui tribunal, care s'a pronunțat de două ori greșit cum spuneam în aceeași afacere.

Controlând dosarul tribunalului se poate vedea că actele jandarmului dresate în cauză și înainte ca victima să moră, au fost înaintate cu rechizitor judecătoriei de Ocol, ce pune procesul pe rol. În cursul procedurii cu toate că victima decedase și judecătorii știa acest lucru, pronunță hotărâre condamnatorie fără competență. Același lucru îl repetă tribunalul în apel menținând eronata sentință cu toată opunerea procurorului, care prin recurs, în fața Curții, obține prima anulare a acestei sentințe. Se trimite cauza în cercetarea judeului instructor, acest magistrat de acord cu procurorul dă ordonanță de trimitere în judecată a acuzatului pentru o crimă dintre acele ce cad în competența de judecată a Curților cu Juri. De astă-dată parchetul omite a transmite cauza în cercetarea Camerei de punere sub acuzare, conform regulilor penale române în vigoare în Ardeal (art. 226 și 236 pr. p. rom.) deși Curtea prin motivarea Deciziei prime de anulare le atrăsese atenția și sesizează direct Tribunalul a

două oară fără să existe o acuzare legală. A doua oară Tribunalul scapă din vedere și el motivarea Curții și procedează la judecată, așa că eroarea a trebuit observată a doua oară de Curte și tot din oficiu.

De aceia n'ar strica, socotim, dacă s'ar mai răsfoi din când în când, legiurile în vigoare cu ocazia spețelor de judecată. Nu se poate susține nici pe de parte teoria că judele instructor calificând infracțiunea conf. art. 307 al. II, C. p.; iar acest text căzând în competența Tribunalului, nu mai era nevoie de a trece afacerea prin filiera Camerei de punere sub acuzare.

Calificarea conf. art. 307 c. p. prin ordonanța de trimitere nu compează, tribunalul ca instanță de judecată putând califica crima conf. art. 301 și 306 c. p., ori dacă această instanță de judecată n'a fost legal sesizată printr'o acuzare conf. legii de procedură, nu poate decât printr'o sentință anulabilă să schimbe calificarea și încă și atunci prin desesizare (317,325 pr. p.).

Presupunând că Tribunalul a calificat infracțiunea la fel cu judele instructor, Curtea de Apel ca a doua instanță de fond nu este legată de calificarea tribunalului, așa că odată ce este vorba de lovire ce-a provocat moartea, instruirea trebuie a urma filiera Camerei de punere sub acuzare, ceea ce s'a și ordonat de Curtea de Apel. Fie ca astfel de erori să ne servească la îndreptare. **V. M. D.**

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Curtea de Casație

Contract de ereditate. — Donațiuni, mortis Causa. — Caractere (par. 33 l. XVI:1876). — Dovada. Efecte în timpul vieții donatorului. — Consecințe. — De esența contractelor de ereditate ca și a donațiilor mortis causa este ca ele să-și producă efectele la moartea donatorului, întocmai ca și testamentele, motiv pentru care, prin paragraful 33 al legii XVI:1876, au și fost asimilate testamentelor atât din punct de vedere al formalităților cu cari trebuiesc făcute cât și din acela al sancțiunilor. De aceea, dispozițiunile contractelor de ereditate, cari ar trebui să producă efecte în favoarea donatorului în timpul vieții donatorului, schimbă caracterul contractului în contract inter vivos și formele ce urmează a se avea în vedere într'un atare caz sunt formele contractelor inter vivos.

CURTEA (complet de divergență): Asupra cererii de revizuire introdusă de pârâțul Wilmoș Oczenas în contra sentinței Curții de Apel Timișoara Nr. C. I. 573/18/924 din 9 Iunie 1924, dată în procesul intentat de reclamanții Mihail Perian și alții pentru anularea contractului de ereditate făcut de Ana Munteanu în favoarea pârâtului și predarea succesiunii acesteia.

Având în vedere că din lucrările dosarului rezultă că la 31 August 1915, Ana Munteanu încheind un contract de ereditate cu pârâțul și la 17 Februarie 1918 încetând din viață, reclamanții, ca erezi colaterali ai defunctului au intentat acțiune în contra pârâtului pentru a se declara nevalid contractul de ereditate, ca nefiind făcut în formele cerute de paragraful 6 al legii XVI din 1876 pentru testament aplicabile și la contractele de ereditate, conform paragrafului 33 din aceeași lege și în consecință

fiind deschisă succesiunea legală, părătul să fie obligat a le preda succesiunea.

Trib. Lugoj după administrarea probelor, interpretând conținutul contractului de ereditate, și constatând din depunerile martorilor că defuncta în viață fiind, a predat averea în posesiunea părătului, a considerat contractul de ereditate ca o donațiune inter vivos, conform practicei Curiei maghiare și constatând că în acest fel cerințele de formă ale legii sunt îndeplinite, a considerat valabilă donațiunea și a respins acțiunea cu cheltueli de judecată prin sentința No. C. I. 723/15/922.

Curtea de Apel din Timișoara prin sentința atacată cu reviziune, interpretând la rândul său contractul de ereditate și stabilind că părătul în timpul vieții donatoarei, nu a avut o posesiune animo domini a averii, ci o posesiune precară în calitate de administrator al averii, a considerat contractul ca un contract de ereditate și constatând că în acest fel nu este făcut conform cerințelor paragrafului 6 și 33 din legea XVI : 1867, l'a declarat nevalabil, iar pe de altă parte constatând că este deschisă succesiunea legală, iar reclamanții sunt erezi legitimi, a admis acțiunea și a obligat pe părât la predarea averii succesoriale, precum și la cheltueli de judecată.

Părătul făcând cerere de reviziune în contra acestei sentințe, se plânge pentru violarea normelor de drept material și formal cu privire la caracterizarea juridică a contractului, atât din punctul de vedere al interpretrii clauzelor contractului, cât și din acela al stabilirii caracterului juridic al posesiunii averii, ca fiind făcută în contradicție cu actele dela dosar.

Având în vedere că pentru exacta caracterizare a contractului în discuție, trebuie a interpreta clauzele lui în raport cu natura juridică a contractului de ereditate, care este fixată prin paragraful 33 al legii XVI din 1876 și dezvoltată prin practică juridică.

Considerând că după aceste norme juridice este de esența contractelor de ereditate ca și donațiunilor mortis causa, ca ele să-și producă efectul la moartea donatorului, înlocuind ca și testamentele, motiv pentru care prin paragraful 33 al legii XVI din 1876 au fost asimilate din punctul de vedere al formalităților sub care trebuiesc făcute, cu sancțiunile testamentelor. De aci rezultă în mod logic două consecințe și anume: că atât averea donată să fie în proprietatea donatorului la moartea sa, cât și aceia ca donatarul să-i supraviețuiască, spre a trece în acel moment proprietatea asupra lui.

Că o altă caracteristică esențială a contractelor de ereditate, este că ele sunt revocabile, ca și testamentele, afară numai dacă nu s'a prevăzut în ele clauza irevocabilității, în care caz efectul lor ar fi numai de a nu se mai dărui altuia mortis causa, în afară de aceasta donatorul este liber a dispune de averea sa.

Considerând că orice dispoziție a contractelor de ereditate care ar produce efecte în favoarea donatorului în timpul vieții donatarului, schimbă caracterul contractului ca dispoziție de inter vivos, în care caz valoarea contractului din punctul de vedere al formei este supus regulilor actelor inter vivos, la care practica judiciară prin aplicarea aceluiași norme de drept, a mai adăugat și cazul când deși contractul este făcut pentru caz de moarte, totuși donatorul în viață fiind a predat averea în posesiunea donatorului, fără considerare că proprietatea definitivă o va câștiga numai la moartea donatorului pentru

că în acest caz se consideră că donațiunea a fost efectuată în timpul vieții donatorului, și numai trecerea proprietății a rost suspendată până la moartea sa.

Considerând că în lumina acestor norme de drept, examinând clauzele contractului în discuțiune, deși după titlul său „contract de ereditate” și clauza dela punctul prim, „toată averea mișcătoare și nemișcătoare după moarte o testează, respectiv o predă” se poate deduce, că donațiunea este făcută pentru caz de moarte însă toate celelalte clauze sunt în contradicție cu natura acestui fel de dispoziție și mai ales aceia dela punctul III, prin care donatorul pentru averea dela punctul I, ce o primește cu mulțumire, o testează la rândul său, întrucât ar deceda pentru Friederich Oczenaș, adică are dreptul de a dispune de averea testată în viața chiar a donatoarei, ceiace constituie din partea acesteia o executare a donațiunii în timpul vieții.

Că tot același sens îl au clauzele dela punctul II și V al contractului, prin care după ce donatarul este obligat la anumite prestațiuni în natură în timpul vieții donatoarei se stipulează anularea doniției în cazul când donatorul nu le-ar satisface, de care nu mai era nevoie în cazul când contractul ar fi fost numai pentru caz de moarte, pentru că donatoarea nu avea decât a-l revoca întrucât prin contract nu era stipulată irevocabilitatea.

Că în fine, stipulațiunea dela punctul IV, după ce la punctul III donatarul declarase că primește cu mulțumire toată averea mișcătoare și nemișcătoare, că părțile contractante sunt învoite, ca după moartea donatoarei averea să fie intabulată, confirmă ideea predării averii în viața donatoarei și nu mai proprietatea desăvârșită prin intabulare este suspendată până la moartea ei.

Considerând că, dacă din chiar clauzele contractului interpretate în sensul de mai sus, rezultă că părțile au avut în vedere o contractare inter vivos, iar nu mortis causa, aceasta se confirmă și prin constatarea de fapt, făcută de prima instanță și neschimbată în apel, că donatarul a avut în posesiunea sa averea donată încă din timpul vieții donatoarei, iar afirmațiunea instanței de apel, că donatarul a avut numai în administrația sa averea, donată încă din timpul vieții donatoarei, dedusă din împrejurarea că donatoarea era bolnavă, pe lângă că este în contradicție cu clauza contractului și constatările făcute din depunerile martorilor consemnate în p.v. dela dosar și cu însuși principiul posesiei utile ce stă la baza oricărei posesiuni, după care fiecare posesor e presupus că posedă pentru sine, încă nu se bazează pe nici o probă dela dosar prin care să se constate că donatarul a primit numai în administrare averea sau că a dat socoteli donatoarei despre administrațiunea sa, singurele mijloace prin cari s'ar fi putut dovedi posesiunea precară, afirmată de instanța de apel.

Astfel fiind, motivele cererii de reviziune sunt întemeiate și sentința Curței de Apel urmează a fi casată și a se intra în judecarea apelului introdus de reclamant.

Având în vedere că din cele de mai sus rezultând că contractul pe baza căruia părătul s'a opus acțiunii de revendicare a reclamanților, este a se considera ca un contract inter vivos, iar nu de ereditate — mortis causa — iar pe de altă parte, prima instanță constatând că în acest fel contractul este încheiat în formele de valabilitate prevăzute de lege, ceiace n'a fost contestat în instanța de apel, acțiunea reclamanților se privește ca nefondată, și

prin urmare cu drept cuvânt a fost respinsă de prima instanță.

Având în vedere, că față de această situațiune devine fără interes judecarea motivului de reviziune privitor la acțiunea reconvențională a pârâtului, care cade dela sine prin respingerea acțiunii principale a reclamantilor.

Având în vedere, că reclamanții pierzând în instanța de reviziune și apelul făcut în contra sentinței primei instanțe, urmează a suporta în sensul paragrafului 508 și 543 proc. civ., toate cheltuelile de apel și de reviziune, pe cari înaltă Curte le fixează prin apreciere la 3000 lei pentru ambele instanțe.

Pentru aceste motive Curtea admite cererea de revizuire.

(Cas. I. Dec. Nr. 136 din 21 Ianuarie 1929).

X X X

Timbru. — Recurs. — Taxe insuficiente. — Complectare. — Dacă se poate face și după prima zi de înfățișare. — (Art. 42 l. timbrului. — Vânzare. — Imobil. — Act scris mandat de cumpărare. — Trebuie dat tot prin act scris. (Ordonanța 4420/918 a guvernului maghiar, menținută în vigoare de Consiliul Dirigent prin decretul 1). — Mandate. — Terți raporturi. — Condițiuni. — (Art. 1005, 1008, 1017 c. c. a.). — Din moment ce prin art. 42 din legea timbrului, se dă părții posibilitatea de a cere chiar și termen pentru complectarea taxelor, urmează că ipoteza în care la prima zi de înfățișare nu s'a pus în discuție timbrarea, partea nu poate fi decăzută din dreptul de a complecta taxele de timbru la termenul când se ridică această chestiune, căci din dispozițiunile sus-menționatei articol precum și din spiritul legii timbrului, rezultă că scopul urmărit de legiuitor a fost exclusiv satisfacerea taxelor de timbre, sancțiunea anulării fiind numai o măsură aplicabilă aceluia care se sustrag exigențelor legii. Deoarece din textul și spiritul ordonanței Nr. 4420—918 a guvernului maghiar, menținută în vigoare de către Consiliul Dirigent prin decretul 1, rezultă că formalitatea actului scris care să constate că înstrăinarea unui imobil e indispensabilă, înseamnă că în cazul în care vînderea-cumpărarea s'ar face pe baza unui mandat, acel mandat trebuie și el să fie dat în scris. De altfel, necesitatea existenței unui mandat scris se justifică și pe temeiul dispozițiilor prescrise de codul civil ardelen, un mandat verbal necreținnd nici un raport direct între mandant și cel de-al treilea cu care a tratat mandatarul.

CURTEA, (complect de divergență): Asupra incidentului de anulare a recursului:

Considerând că, potrivit art. 29. din actuala lege a timbrului, recursul trebuie timbrat cu 500 lei de fiecare coală compusă din două foi, când în speță este vorba de atacarea unei hotărâri pronunțată de o Curte de Apel.

Considerând că în adevăr, recursul este formulat pe două coale a patru foi, și e timbrat numai cu 500 lei în loc de 1000 lei.

Considerând însă că întrucât recurentul a depus astăzi diferența până la 1000 lei în timbre în valoare de 500 lei, care s'au anulat, urmează că s'a conformat cerințelor legii;

Considerând că în ce privește chestiunea de a se și dacă este cazul a se decide anularea recursului, fiindcă la prima zi de înfățișare s'a omis de către recurent complectarea taxelor de timbru, este exact că art. 42 din legea timbrului prescrie nulitatea recursului, dacă la prima zi

de înfățișare nu s'a justificat înaintea instanței plata taxelor de timbru sau a diferenței pentru complectare.

Considerând că acelaș text mai prevede însă în aliniatul 2 plata lor, iar în caz când netimbrarea n'a fost relevată la termen, atunci se va putea invoca din oficiu, în orice stare a procesului, cu observarea aceluiași norme.

Considerând că din moment ce s'a dat părții posibilitatea să ceară chiar și termen pentru complectarea taxelor de timbru, urmează că în ipoteza în care la prima zi de înfățișare nu s'a pus în discuție timbrarea, partea nu poate fi decăzută din dreptul de a complecta taxele de timbru ulterior primei zile de înfățișare, adică la termenul când se ridică această chestiune, căci din dispozițiunile sus menționatei articol, precum și din spiritul legii timbrului, rezultă că scopul urmărit de legiuitor a fost exclusiv satisfacerea taxelor de timbru — sancțiunea anulării fiind o măsură aplicabilă numai celor care se sustrag exigențelor legii;

Că dar, incidentul de anulare este nefondat și deci cătă a fi respins.

CURTEA: Respinde incidentul.

S'a citit raportul făcut în cauză de d. consilier V. Vecerdeș;

S'a ascultat reprezentantul recurentului în susținerea motivului IV de casare, declarând totodată că renunță la primele trei motive; s'au ascultat și domniile avocați ai intimaților, în combateri precum și

Domnul procuror Macarovici în concluziuni pentru respingere.

Deliberând: Asupra motivului IV de casare în cuprinderea următoare:

„Aplicabilitatea ordonanței No. 4420/918 în speță.

„Art. 1 al citatei ordonanțe cere document scris pentru valabilitatea actului juridic de înstrăinarea imobilelor.

„Această dispozițiune cred că nici în cazul când ordonanța ar fi încă în vigoare nu este aplicabilă în speță și nu este aplicabilă reclamantului recurent cu deosebire.

„Reclamentului a dat pârâtului Iulius Niszly mandatul ca acesta să cumpere pentru el imobilul din proces, în care scop i-a dat și 10.000 lei pentru a face plata ratei prime din prețul de cumpărare convenit din încredințarea reclamantului de Nemeș Alexandru cu pârâții II și III, Racz Leopold și soția sa născută Streck Ileana.

„Acest mandat cuprinde în sine și îndatorirea pârâtului Niszly Iuliu de a încheia contract scris cu vânzătorii. Acceptarea acestui mandat este dovedită în speță cu depozitia martorilor Marton Iosif, Kahan Ignat, Mindszent Berta, Kahan Isac, Szabo Dănilă, Paal Bela, Scharfsteni Geza și cu deosebire în scrisoarea anexă la acțiune și necontestată de părți prin care pârâtul Niszly Iuliu notifică în scris că a primit mandatul și va lua cu sine și pe Nemeș căruia urmează ca reclamantul să-i plătească separat pentru drum, dar contractul scris îl va lua la sine. Prin aceasta rezultă că între acest pârât și reclamant s'a încheiat un contract de mandat. Pentru astfel de mandate nu sunt prevăzute nici în ordonanța citată nici în alte legi sau ordonanțe, alte formalități decât cele cuprinse în art. 1005 c. c. a. Acest articol nu prevede act scris sub sancțiunea nulității actului juridic, ci spune clar că astfel de mandate se pot încheia verbal sau în scris.

În speță, încheierea contractului de mandat este dovedită cu un lux de probe. Dar este dovedit și acela că pârâtul Niszly Iuliu a și încheiat cu pârâții Racz Leo-

pold și soția născută Streck Ileana contractul înscris pe care l-au anexat la acțiune.

„Când am reclamat pârâtului Niszly Iuliu și mai cu seamă când am cerut pârâților Racz Leopold și Streck Ileana să-mi semneze actul potrivit pentru intabularea dreptului de proprietate, pârâtul Niszly Iuliu nu a mai voit să audă de îndatoririle ce i se impuneau după prevederile art. 1009 c.c.a. De aceea a trebuit să pornesc procesul în speță, în care să-i validez față de toți pârâții, mai întâi mandatul încheiat cu pârâtul Iuliu Niszly și apoi contra pârâților II și III și mai târziu și IV și V drepturile câștigate față de pârâții II și III, în baza mandatului ce a avut dela mine și în numele meu.

Altfel în rezultat, Curtea de Apel în majoritatea sa a violat legea când a aplicat în speță ordonanța No. 4420/1918, M. E. cu toate dispozițiunile clare ale art. 1017 c. c. a.”

Având în vedere sentința atacată cu recurs, din care rezultă că intimatul Niszly Iuliu prin contractul încheiat la 15 Martie 1924, a cumpărat dela soții Leopold și Ana Racz, imobilul trecut în cartea funduară a comunei la No. 1345 A. 2 Nr. Top. 1309/1 și 1310/1; că apoi în Martie 1925, acest contract de vânzare, de comun acord a fost desființat și soții Racz redobândind imobilul, l-au transmis în același an asupra soților Balogh, pe numele cărora s'a și operat intabularea în cartea funduară.

Că în această situațiune, recurentul Kahan Isidor a chemat în judecată pe intimați cerând să fie obligați a-i preda act propriu, necesar la intabulare, întrucât Niszly Iuliu la 15 Martie 1924, când s'a încheiat contractul de vânzare, avea mandat verbal ca cumpărarea imobilului să se facă pentru și în numele recurentului, împrejurarea decare intimații aveau cunoștință astfel că rezilierea vânzării din 14 Martie 1924, precum și vânzarea intervenită posterior, între soții Racz și soții Balogh sunt nevalabile;

Că Tribunalul a admis acțiunea numai față de intimații soții Balogh, iar Curtea din Cluj, reformând hotărârea primei instanțe admite apelul intimaților și respinge acțiunea;

Că pentru a ajunge la această soluțiune, Curtea constată că în contractul scris încheiat la 15 Martie 1924, recurentul nu are nici o calitate, cumpărător fiind Iuliu Niszly, iar vânzători soții Racz; că pășind la examinarea afirmațiunii recurentului, referitoare la faptul că ar fi dat mandat lui Niszly să cumpere imobilul în numele său, Curtea motivează că mandatul făcând parte integrantă din contractul de vânzare, trebuie — în raport cu dispozițiunile ordonanței No. 4420/918 — să fie de asemenea cuprins în document scris;

Că în lipsa acestui mandat scris, nu se pot stabili elementele esențiale ale contractului de vânzare pretins a fi intervenit între recurent și soții Racz, așa că Niszly Iuliu se consideră adevăratul cumpărător în care calitate a fost în drept să rezilieze vânzarea.

Că, mai departe, Curtea arată că vânzarea încheiată de soții Racz și soții Balogh, cuprinsă în act scris, în conformitate cu zisa ordonanță, este valabilă;

Având în vedere că prin motivul IV de casare, dedus înaintea completului de divergență, recurentul pretinde că ordonanța No. 4420/1918 este inaplicabilă în speță, întrucât pentru constatarea vânzării, există act scris, și niciăieri legea sau vreo ordonanță oarecare nu cere, ca

și mandatul pe baza căruia cineva cumpără în numele altuia, să fie înscris.

Considerând că ordonanța No. 4420/918 a guvernului maghiar, menținută în vigoare și de către Consiliul Dirigent prin decretul 1, prevede că înstreinarea unui imobil este nevalabilă, dacă n'a fost cuprinsă în act scris;

Considerând că, față cu dispozițiunile categorice ale citatei ordonanțe, urmează că atunci când reclamantul, prin acțiune urmărește a i se libera act necesar pentru intabularea și își întemeiază cererea pe un pretins contract de vânzare-cumpărare, pe baza căruia socoate că a dobândit proprietatea unui imobil, acesta (reclamantul) nu poate să reușească în acțiunea sa. atât timp cât nu dovedește că vânzarea-cumpărarea a fost cuprinsă în act scris, fiindcă după cum s'a arătat, transmisiunea proprietății nu are loc fără îndeplinirea acestei formalități esențiale;

Că, astfel fiind, și cum pe de-o parte în speță este constant că în contractul dela 15 Martie 1924, intimatul Iuliu Niszly a cumpărat imobilul în litigiu exclusiv pentru sine, iar pe de altă parte fiind necontestat că recurentul n'a dovedit că între el și soții Racz, ar fi intervenit un contract scris, cu privire la vânzarea-cumpărarea imobilului, în asemenea condițiuni urmează că instanța de fond a fost autorizată să decidă că acțiunea recurentului prin aceasta tindea ca intimații să fie obligați a-i libera act pentru intabulare, este neîntemeiată;

Considerând că în ce privește susținerea recurentului, că ar fi dobândit imobilul în mod valabil, fiindcă intimatul Iuliu Niszly fusese împuternicit prin mandat verbal să cumpere imobilul pentru recurent și că existența acestui mandat ar putea fi dovedită prin martori, această susținere este nefondată deoarece din textul și spiritul ordonanței No. 4420/1918 rezultând că formalitatea actului scris, care să constate înstreinarea fiind indispensabilă, urmează de aci că și în ipoteza în care se efectuează vânzarea-cumpărarea unui imobil pe temeiul unui mandat, acel mandat trebuie să fie înscris, căci dacă s'ar admite posibilitatea ca mandatul să fie și verbal, atunci ordonanța ar înceta a mai avea aplicațiune practică;

Considerând, de altfel, că independent de aplicabilitatea ordonanței No. 4420/918, susținerea de mai sus este neîntemeiată și față cu principiile generale cari guvernează materia mandatului;

Considerând că, în adevăr, legiuitorul după ce stabilește prin paragraful 1005 c.c.a. că mandatul poate fi verbal și scris prin același text, definește că prin procură se înțelege documentul ce se încredințează în acest scop de către mandant, mandatarului său.

Că apoi, paragraful 1008 același cod, enumără afacerile pentru cari se cere o procură specială, adică un document în sensul paragrafului 1005 c.c.a. și între acestea indică și înstreinarea sau cumpărarea de lucruri cu titlu oneros; iar mai departe paragraful 1017 în redactarea sa originală, rezultând raportul între mandat și terțiul contractant, dispune expres că numai întrucât mandatarul reprezintă pe mandant după cuprinsul „procurii“, adică a mandatului scris, poate să-i dobândească drepturi și să-l însărcineze cu îndatoriri, așa că un mandat verbal nu creiază nici un raport direct între mandat și cel de al treilea cu care a contractat mandatarul.

Că dar, necesitatea existenței unui mandat scris justificându-se și pe temeiul dispozițiunilor prescise de codul

civil, urmează că și din acest punct de vedere criticele formulate prin motivul IV de casare sunt nefondate, așa că acest motiv se respinge și fără a mai discuta primele trei motive de casare cari n'au mai fost susținute, se trimite afacerea înaintea completului obicinuit pentru a proceda la judecarea motivelor V, IV de casare, rămase nerezolvate.

Pentru aceste motive, Curtea respinge motivul IV de casare. Trimite afacerea înaintea completului obicinuit, pentru a proceda la judecarea motivelor de casare rămase nerezolvate.

(Cas. I. Dec. No. 1070 din 6 Maiu 1929).

X X X

Instantele de contencios sunt competente a se pronunța asupra unei cereri de daune, fie ca accesorie la cererea de anulare a actului abuziv, fie ca cerere principală. Această regulă se aplică și militarilor, când cererea lor de daune, pentru punerea ilegală la retragere, n'ar fi accesoriu unei cereri de recunoaștere a dreptului de pensie, conform art. 3 din legea Cont. administrativ.

Asupra motivului I de casare, prin care recurentul susține că instanța de fond a violat art. 6 din legea Contenciosului administrativ, prin aceea că a admis, principal cererea de daune a intimatului, fără a anula actul punerii lui în retragere ca ilegal;

Considerând că, prin art. 6 mai sus citat, legiuitorul reproducând în parte dispozițiunea art. 107 din Constituție prevede că Curtea de Apel investită ca instanță de contencios administrativ, judecă dacă actul este ilegal, îl poate anula sau poate pronunța daune civile până la restabilirea dreptului vătămat, având și căderea de a judeca și cererea de despăgubiri fie contra autorității administrative, fie contra funcționarului vinovat;

Considerând că, prin cuvintele: „având și căderea de a judeca și cererea de despăgubiri...”, legiuitorul ordinar, ca și constituantul, au înțeles competența instanțelor de contencios de a judeca, în general, orice cerere de despăgubiri întemeiată pe ilegalitatea unui act administrativ de autoritate, fie că o atare cerere ar constitui un accesoriu la cererea de anulare a actului și de reintegrare efectivă în dreptul vătămat, fie că reclamantul s'ar mărgini să pretindă numai despăgubiri bănești, ca în speță, fiind suficient ca el să dovedească pentru admisibilitatea în principiu a cererii sale de daune, că e vorba de un act administrativ de autoritate și că acest act este ilegal față de reclamant, adică făcut cu încălcarea unor dispozițiuni de lege sau regulament, și că vătămarea unui drept al reclamantului, ceiace Curtea de fond a constatat în speță, iar soluțiunea sa sub acest raport a fost confirmată de această înaltă Curte prin deciziunea Nr. 1551/929;

Considerând că, deși prin art. 3 din legea Contenciosului administrativ se prevede că actele de punere la retragere ale militarilor nu pot fi atacate decât pentru cuantumul pensiunii, această dispozițiune nu poate fi interpretată ca o restricțiune a dreptului la daune, recunoscut prin art. 6 de mai sus oricărui particular, fără nici o distincțiune, și prin urmare și unui militar, ca o excepțiune dela principiul legii, după care orice act administrativ de autoritate constatat ca ilegal poate fi anulat de justiție, în cazurile de punere la retragere a militarilor, neputându-se pronunța o asemenea anulare, pentru motive de ordine și disciplină militară;

Că astfel fiind și întrucât în speță Curtea de fond con-

stată ilegalitatea actului de punere la retragere a intimatului și obligă, pe baza acestei constatări, autoritatea militară numai la reparațiuni bănești față de reclamant, fără a se preocupa de anularea actului, pe care de altfel nici reclamantul nu o ceruse, prin această instanță de fond nu numai că nu violază art. 6 — cum pretinde recurentul — dar face o justă aplicațiune a acestui text, precum și a articolului 3 din aceeaș lege;

Că dar primul motiv de casare este neintemeiat;

Asupra motivului III de casare, prin care recurentul se plânge că prin exces de putere și o neserioasă moti-vare, Curtea de fond a stabilit că punerea în retragere a intimatului i-ar fi produs daune de ordin moral, ori aceste daune nu există, nu sunt dovedite, deoarece intimatul n'a invocat pentru dovedirea lor decât fapte străine procesului;

Considerând că, în adevăr, Curtea de fond — în ce privește daunele morale — se mărginește a arăta că actul punerii la retragere a produs intimatului pe lângă daune materiale și daune morale, constând în aceea că l-ar fi supus la grave suspiciuni pe urma infirmității ce a motivat punerea la retragere, fără a arăta însă nici un element de apreciere, din care să rezulte vre-o atingere a reputațiunii și persoanei intimatului și care să poată da o măsură aproximativă a cuantumului daunelor morale, cuantum pe care de altfel Curtea nici un-l precizează măcar, ci-l înglobează împreună cu daunele materiale în suma totală de un milion lei;

Că, procedând astfel, Curtea de Apel săvârșește un vădit exces de putere, și deci acest motiv de casare fiind întemeiat, deciziunea Curții, în ce privește acordarea daunelor morale, urmează a fi casată;

În fond, având în vedere că prin actul ilegal al punerii în retragere a reclamantului Căpitan Bătătuțescu, i s'au cauzat acestuia, în mod necontestat, prejudicii materiale, după cum de altfel și Curtea de fond constată și motivează;

Că, apreciind pe temeiul constatărilor făcute de Curtea de fond, în această privință, urmează a determina și fixa cuantumul daunelor materiale la suma de 650.000 lei, reprezentând privațiunea de toate acele avantajii legale, pe care instanța de fond le constată în deciziunea sa;

Că, în ce privește cererea de daune morale, deși în principiu admisibilă, ea însă nu este cu nimic dovedită, în speță reclamantul neinvocând, în acest sens, nici un fapt concret, care să poată servi ca criteriu pentru determinarea aproximativă a cuantumului acestor daune;

Că dar această cerere urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive, Curtea admite recursul.

(Cas. III Dec. No. 1722 din 11 Decembrie 1929).

X X X

Act scris. Dreptul părților de a face dovada peste sau contra conținutului lui. Aplicațiune.

Atunci când părțile contractante au încheiat un act scris, ele nu pierd cu totul dreptul, ca în condițiunile prevăzute prin lege pentru administrarea probelor, să facă dovada că actul dressat nu conține adevărată voință a lor și că convențiunea pentru care ele și-au dat consimțământul, este alta decât aceea cuprinsă în documentul scris.

În acest caz nici paragr. 317 pr. civ. Ardeal și nici paragr. 887 c. civ. nu interzice în mod absolut că, procedându-se în limitele regulilor privitoare la administrarea probelor legale, să se cerceteze și să se stabilească de către instanțele judecătorești, care a fost adevărată voință a

părților, putând ele să ajungă la o constatare contrarie actului scris, pentru că paragr. 317 pr. civ. conferă acestui act o putere probatorie deplină numai dacă nu este contestat și nu se poate face dovada contrarie lui, iar paragr. 887 c. civ. nu răpește părților contractante dreptul ca prin administrarea probelor legale, să facă dovada că adevărata voință a lor a fost de a încheia o altă convențiune decât aceea care, fie din eroare, fie din intenția de a se desimula natura reală a învoelei, s'a consemnat prin actul scris.

Astfel fiind, urmează în speță, că contrar susținerii din cererea de reviziune, instanța de apel nu a violat nici paragr. 317 pr. civ. și nici paragr. 887 c. civ. atunci când a stabilit în potriva conținutului actului scris sub forma privată, invocat de reclamant, că adevărata voință a părților nu a fost aceea de a încheia un contract de vânzare-cumpărare și că numai în mod inexact s'a consemnat astfel de către avocatul redactor prin actul menționat și că voința lor a fost de a face numai un proiect al unui contract de înzestrare supus unor anume condițiuni, cari nu s'au îndeplinit.

Dacă pentru a stabili această stare de fapt instanța de apel s'a întemeiat pe depozițiile a doi martori, procedarea sa nu este greșită în drept, pentru că la data contractării nici un text de lege nu condiționa valabilitatea contractului de dresarea unui act scris și pentru că dovada cu martori în sistemul procedurii civile ungare, este o probă legală necondiționată și nelimitată de valoarea lucrului în litigiu, și ea este admisibilă și în conținutul actelor scrise.

(Cas. I, dec. 314 din 7 Februarie 1929.)

x x x

Raporturile dintre nudul proprietar și uzufructuar. Drepturile acordate celui dintâi pentru asigurarea conservării bunului.

Legiuitorul în scopul de a asigura pe proprietar pentru conservarea substanței proprietății sale față de uzufructuar sau uzuar, a dispus prin paragr. 520 c. c. că el poate cere o cauciune dela acesta însă numai în cazul unui vădit pericol, de unde rezultă că pericolul trebuie să fie actual și iminent iar nu un pericol presupus în viitor sau care a trecut.

Intrucât în speță, instanța de ocol constată că recurentul n'a dovedit nici un pericol pentru distrugerea substanței imobilului său, ci pericolul a existat în trecut când recurentul n'a cerut cauciune, ci numai despăgubiri pentru stricăciunile cauzate, urmează că el nu mai poate cere astăzi cauciune când pericolul a încetat.

Din aceasta nu rezultă că dreptul său de a pretinde legiuita garanție s'ar fi stins, dreptul său există însă conform legii, nu poate fi exercitat decât din momentul în care pericolul devine iarăși vădit.

(Cas. I, dec. 115 din 18 Ianuarie 1929.)

x x x

Creanță cambială. Compensațiune. Cazuri în care se produce (Art. 94 I. cambială ardeleană).

Potrivit dispozițiilor art. 84 din legea cambială în vigoare în Ardeal, compensațiunea nu operează decât în cazurile în cari debitorul ar produce o creanță cambială reală ajunsă la scadență, sau o creanță stabilită în numerar prin hotărâre judecătorească definitivă, iar nu și în cazul când debitorul se mărginește a invoca o datorie ce putea fi constatată din verificarea registrelor părții ad-

verse.

Curtea: Asupra motivului de recurs.

„Violarea art. 93 și 94 din legea cambială și exces de putere.

Onor. Curte de Apel deși stabilește că cambille acționate de reclamantă au fost cambii de acoperire, și că între părțile litigante afară de afacerea cu grâul mai există și o afacere cu brânză, nelichidată, totuși n'a luat în considerare cererea mea, ca eventuala datorie rezultând din afacerea cu grâul, să fie compensată cu pretențiunea mea față de reclamantă, rezultând din afacerea cu brânză.

Astfel fiind, deciziunea Onor. Curții a fost dată cu violarea art. 93 și 94 din legea cambială și prin exces de putere.

Intr'adevăr art. 94 al legii cambiale, prevede că compensarea creanțelor reciproce se poate face numai dacă debitorul are contra reclamantului creanță cambială reală scadentă, sau în numerar, stabilită prin hotărâre judecătorească definitivă, ori prin tranzacție judecătorească.

Acest text presupune însă că prima schimbie acționată de creditor este o schimbie regulată, care dela origine a fost complectă, unde reclamanta singură a complectat scadența cu data care-i convenea.

Căci dacă unei cambii regulate nu i se poate opune în compensație de cât o altă creanță cambială reală, nu tot astfel se prezintă situațiunea când prima schimbie a fost arbitrar complectată cu scadența ce i-a convenit creditorului, în disprețul răfuelei de făcut ce ar exista între el și debitor, și aceasta în cazul când cambille nu au fost remise decât spre acoperirea eventualului sold ce ar rămâne în favoarea sa.

Art. 93 din legea cambială, de altfel prevede că între părți, atari excepțiuni sunt admisibile.

În speță, Onor. Curte stabilind că între mine și reclamanta au fost legături de cont curent referitoare la două afaceri, și anume la aceea cu grâu și la aceea cu brânză, ar fi trebuit să constrângă pe reclamantă să prezinte în original registrele comerciale, căci în acel caz s'ar fi văzut că din afacerea cu brânză, eu sunt acela care am pretențiuni față de reclamantă și deci era cazul ca cele două datorii să se compenseze.

Pe altă parte, stabilind că eu am emis cambille pentru acoperirea contului curent, atâta timp cât afacerile dintre noi n'au format obiectul unei socoteli definitive, reclamanta nu avea dreptul să complecteze cambille cu scadența ce-i convenea.

Având în vedere că prin deciziunea atacată cu recurs, se constată că recurentul părât a vândut un vagon de grâu intimitei reclamante, pe care însă neputându-l livra în schimbul prețului primit, părțile au stornat vânzarea și în loc de restituirea prețului recurenta a dat intimitei cu titlul de împrumut, pe lângă un act ipotecar de garanție două cambii de acoperire în alb, pentru sumele de bani prevăzute într'un extras de cont curent, la care el s'a învoit a-i plăti o dobândă și un comision de 1% asupra valorii întregii afaceri; că între recurent a mai existat într'adevăr în afară de vânzarea grâului și o altă afacere privitoare la vânzarea unei cantități de brânză, însă între aceste afaceri nu a fost nici o conexitate, fiecare din ele fiind încheiată independent una de alta.

Considerând că atât în fața Curții de Apel, cât și astăzi prin motivul de recurs, recurentul — părât susține că instanțele judecătorești sunt datoare să opereze com-

pensațiunea celor două datorii existente reciproc între părți, din moment ce prin prezentarea registrelor intimei s'ar fi putut ușor constata că și intimata îi datora lui o sumă de bani rezultând din cea de a doua afacere, privind vânzarea unei alte cantități de marfă specificată mai sus.

Considerând că în conformitate cu art. 94 din legea cambială în vigoare în Ardeal, compensațiunea creanțelor reciproce nu se poate opera, de cât numai atunci, când are față de reclamant o creanță cambială reală scăzută, sau o creanță constatată în numerar printr'o hotărâre judecătorească definitivă, sau o tranzacțiune judecătorească.

Că potrivit dispozițiilor acestui text, compensațiunea cerută de recurent, nu poate dar să opereze în cauză, deoarece compensațiunea nu poate să aibă loc de cât numai în cazul dacă debitorul produce o creanță cambială reală ajunsă la scadență, sau o creanță stabilită în numerar prin hotărârea judecătorească, iar nu și în cazul — cum este în speță — când recurentul-pârât se mărginește numai să invoace că are o datorie care putea să fie determinată din verificarea registrelor părții adverse.

Considerând că nici motivul privitor la violarea art. 93 din legea cambială nu este întemeiat, deoarece în lipsă de stipulațiune contrarie a acestui text, să completeze cambia cu celelalte clauze esențiale prescrise de art. 3.

Că deci, în cauză nefiind comis un exces de putere și nici o violare a art. 93 și 94 din legea cambială ardeleană, motivul de casare este nefondat, și recursul urmează a fi respins.

Văzând și cererea de cheltuieli de judecată și apeli.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul ca nefondat.

(Cas. III, decs 718 din 16 Mai 1929.)

x x x

Absent. — Curatore. — Atribuțiuni. (Art. 7 al. II. XX). Curatore. — Vânzare. — Act. — Nulitate. — Dacă aprobarea instanței tutelare poate schimba soluțiunea. — Mai mulți vânzători. — Act unitar. — Consecințe. — Convențiuni. — Efecte. — Fluctuațiuni valutare. — a) Activitatea curatorului unui absent se reduce la administrarea averii, neputându-se proceda și la înstrăinarea ei. — b) De aceea, un act de vânzare încheiat de un asemenea curator, este nul și acesta chiar dacă actul ar fi fost aprobat de, sedria orfanală respectivă, deoarece nulitatea unui act făcut cu călcarea legii nu se poate acoperi printr'o aprobare dată în aceleași condițiuni. — c) Dacă mai mulți vânzători au vândut printr'un acelaș act, stipulând pentru întregul obiect un preț unitar, este evident că actul nul pentru un vânzător n'ar putea fi valabil pentru celălalt ci rămâne nul și neavenit pentru toate părțile cari au participat la încheierea lui. — d) Principiul de drept că o convențiune are putere de lege între părți trebuie respectat pentru toate numirile cari puteau fi prevăzute la încheierea ei iar nu pentru acelea cari nu puteau fi prevăzute cum sunt urmările fluctuațiilor valutare de după războiul mondial așa că în materie de restituțiune a prețului dintr'un act de vânzare anulat, nu se poate acorda valoarea reală din momentul restituțiunii, această valoare nefiind prevăzută de părți.

Având în vedere deciziunea atacată cu recurs din care rezultă că Teodor Saporan prin curatorul său Ioan

Saporan și soția lui Teodora Saporan, născută Floarea Albuț, au chemat în judecată pe Teodor Munteanu pentru anularea contractelor de vânzare-cumpărare din 11 Septembrie 1918 referitoare la imobilele arătate în acțiune, radierea intabulărilor făcute în baza acelor contracte și restabilirea stării de mai înainte în cartea funduară și obligarea pârâtului la predarea acelor imobile în posesiunea reclamanților în schimbul prețului lor de cumpărare în sumă de 9735 lei, care îi stă la dispoziție. Că în sprijinul acțiunii lor reclamanții susțin că în anul 1914, Teodor Saporan a dispărut pe frontul sârbesc. Astfel devenind absent soția sa Floarea Albuț a cerut să fie pusă sub curatelă. Sedria orfanală a județului Bihor cu decizia Nr. 27.012 din 1918 l'a pus sub curatelă numind curator pe Florian Abrudean. Teodor Saporan era proprietar tabular exclusiv asupra imobilului Nr. top 5956/551 c. f. 1318 precum și asupra $\frac{1}{2}$ parte a imobilului Nr. top 6111/5527 c. f. 1443 din comuna Berekboszormeny, cealaltă $\frac{1}{2}$ parte fiind proprietatea soției sale Floarea Albuț.

Prin contractele încheiate la 11 Septembrie 1918 Florian Abrudean, curatorul absentului în înțelegere cu soția acestuia Floarea Albuț, a vândut lui Teodor Munteanu imobilele menționate cu preț de 4490 cor. plus 14.981 cor. 38 fil. în total 19.471 cor. 28 fileri egal cu 9725 lei 45 bani. În baza acestor contracte dreptul de proprietate asupra acestor imobile s'a intabulat în favoarea lui Teodor Munteanu. Contractele intervenite între părți, însă precum și intabularea efectuată în baza lor sunt nule și neavenite deoarece curatorul nu era în drept să le înstrăineze nici cu aprobarea sedriei orfanale. Iar în ce privește contractul referitor la imobilul Nr. top 6111/5527, acesta constituind un act unitar și fiind nul și neavenit pentru porțiunea absentului, este nul și neavenit și pentru partea soției sale Floarea Albuț.

Că pârâtul a cerut respingerea acțiunii susținând că conform art. 113, 267—269 din legea XX din 1877 și conform ordonanței Ministerului de Internă Ungar Nr. 101520 1917, înstrăinarea imobilelor în litigiu este valabilă, iar în ce privește înstrăinarea făcută de Floarea Albuț, aceasta este valabilă necondiționat, deoarece Floarea Albuț a fost și este capabilă a contracta în mod valabil, iar obiectul vânzării sale a fost și este divizabil.

Că tribunalul Bihor prin sentința Nr. 191 din 1928 a respins acțiunea. Iar Curtea de Apel Oradea prin decizia atacată Nr. 303/928 a reformată în totul sentința primei instanțe, a admis acțiunea și a anulat contractele de vânzare-cumpărare, a anulat și intabulările făcute în favorul pârâtului și a obligat pe acesta să predea imobilele arătate în aceste acte în posesia reclamanților iar pe aceștia i-a obligat să restituie pârâtului suma de 9735 lei 44 bani drept preț de cumpărare al acelor imobile.

Că pentru a hotări astfel instanța de apel constată în fapt în baza probelor administrate în cauză, că după ce Teodor Saporan, considerat absent s'a pus sub curatelă, curatorul său Floarea Abrudean precum și soția sa Floarea Albuț au vândut lui Teodor Munteanu la 11 Septembrie 1918, un teren în suprafață de 6 jugăre 65 st. p. cuprins în cartea funduară a comunei Berekboszormény Nr. 1443 Nr. top 6111/5527 cu preț de 14.981 cor., vânzarea acestui teren jumătate proprietatea absentului, iar jumătate proprietatea soției sale, s'a făcut printr'un singur act de vânzare. În aceeași zi curatorul absentului a vândut lui Teodor Munteanu și alt teren în întindere de

3 jugăre, cuprins în c. f. a comunei Berekböszörmény Nr. 1318 Nr. top. 5954/5511 cu restul de 4490 cor. Că însă — argumentează instanța de apel — conforma art. 28 al. b. din legea XX 1877 curatela fiind limitată până la actele de administrație și conservare a averii celor puși sub o asemenea curatelă, actele curatorului de întreținere a averii celor absenți, cum este în speță sunt osebite de nulitate originară fiind indiferent dacă au fost făcute cu sau fără aprobarea instanței tutelare deoarece o aprobare dată fiind drept, în contra legii, nu poate acoperi nulitatea existentă. Că întrucât în speță este dovedit că Florian Abrudean, curatorul absentului a depășit actele la care avea drept și a înstreinat averea imobilă a absentului cu contractele încheiate cu Teodor Munteanu la 11 Septembrie 1918, acțiunea în anularea acestor contracte trebuia admisă;

Că în ce privește contractul de vânzare-cumpărare încheiat de-o parte de curatorul absentului și Floarea Albuț, soția absentului, iar de altă parte de Teodor Munteanu cu privire la terenul care constituie un singur complex Nr. top. 6111/5527 în întindere de 6 jug. 65 st. p. jumătate proprietatea Floarei Albuț, iar jumătate proprietatea soțului ei absent, acest contract este unitar și prin urmare din moment ce este nul pentru unul din vânzătorii, urmează a fi declarat nul și pentru celălalt vânzător. Că în ce privește proba cu martori cerută de pârât pentru dovedirea morții absentului, administrarea acesteia nu are nici o utilitate în speță unde nu este vorba decât de actele făcute de curator în curatela pentru absenții majori afară de faptul că constatarea și dovedirea morții se face după procedura și formele legii speciale referitoare.

Având în vedere că în contra deciziei instanței de apel pârâtul a făcut recurs în care se plânge de rea aplicare a legii și exces de putere (art. 30 al. 6 și 9 legea C.C.) și susține că:

1) Instanța de apel a călcat norma de procedură și prin exces de putere a omis să suspende procedura deși pârâtul a cerut proba cu martori pentru a dovedi că Teodor Saporan este mort și a fost mort când i s'a numit curator și s'a intentat acțiunea;

2) Instanța de apel a făcut o greșită aplicare a dispozițiilor legii XX:1877 prin exces de putere a declarat nule contractele în cauză deși au fost aprobate de sedria orfanală respectivă, deoarece legiuitorul a prevăzut excepțiuni când chiar în interesul absentului ori al familiei sale trebuie permisă înstrăinarea averii absentului;

3) Instanța de apel a violat norme de drept și prin exces de putere a considerat că vânzarea în litigiu s'a făcut în lipsa de necesitate, deoarece această vânzare era necesară;

4) Instanța de apel numai prin exces de putere a admis și partea acțiunii referitoare la Floarea Albuț deoarece față de această acțiune trebuia respinsă;

5) Instanța de apel, greșit a hotărât restituirea terenului în schimbul sumei arătate în dispozitiv deoarece între timp valoarea terenului a crescut din cauza fluctuațiilor valutare și afară de aceasta, sumele plătite reclamanților la timpul său în coroane-aur fac mai mult decât 9735 respectiv 4400 lei.

Considerând că conform art. 465 și 470 pr. civ., instanța poate suspenda procedura în caz de moarte a uneia din părți chiar și la cerea părții contrarii.

Considerând însă că în speță nu s'a făcut proba că

absentul ar fi decedat pentru a fi cazul de suspendare a procedurii și că o asemenea probă nici nu s'ar putea face decât printr'o sentință dată conform legii speciale pentru declararea morții, iar nu cu martori, cum a cerut recurrentul;

Că așa fiind câtă vreme nu s'a dovedit decesul absentului acesta trebuia considerat că există și în asemenea condițiuni nefiind cazul prevăzut de lege pentru suspendarea procedurii este evident că instanța de apel nu a violat nici o normă de procedură esențială și nici nu a comis exces de putere când a omis să suspende procedura în speță și în consecință motivul prim invocat de recurrent urmează a fi considerat ca neîntemeiat.

Considerând că deși legiuitorul în art. 113 al. 9 din legea XX:1877, în care arată modul în care se poate vinde averea prin curator, nu face nici o deosebire între actele curatorului unui absent și între cele ale persoanelor prevăzute de art. 28 al. a b c din această lege, totuși această lipsă de precizie în textul legii nu poate schimba caracterul diferit al celor două feluri de curatele și nu poate atribui curatorului unui absent mai multe drepturi decât cele arătate în art. 87 al. II și deci actele sale nu pot depăși sfera de activitate prevăzută de acest articol.

Că, întrucât conform acestui articol (art. 87 al. II din legea XX:1877) activitatea curatorului unui absent se rezumă numai la administrarea averii, noțiunea care nu cuprinde în sine și înstreinarea ei, este evident că actul prin care curatorul depășește sfera de activitate rezervată de lege nu devine valabilă chiar dacă este aprobat de sedria orfanală respectivă, deoarece nulitatea unui act făcut în contra legii nu se poate acoperi cu aprobarea sedrii orfanale făcută asemenea cu călcarea aceluiaș text de lege.

Că așa fiind deși în speță sedria orfanală a aprobat contractele de vânzare-cumpărare prin cari curatorul absentului împreună cu soția acestuia a vândut recurrentului imobilele în litigiu, această aprobare nu are nici o influență asupra valabilității contractelor încheiate, cari fiind încheiate contrar legii, sunt și rămân nule din origine.

Că prin urmare instanța de apel nu a violat nici o dispoziție legală în această privință și nu a comis nici un exces de putere, ci din contră bine a judecat în speță, când a hotărât conform dispozitivului și în consecință nici motivul II nu este întemeiat.

Considerând că în ce privește necesitatea actelor, care ar fi discutată în deciziunea instanței de apel, din deciziunea atacată rezultă că această chestiune nici nu este cuprinsă în acea deciziune.

Că așa fiind și având în vedere că față de nulitatea originară a actului de înstreinare discuțiunea necesității vânzării nici nu putea să aibă loc, — nici în această privință nu poate fi vorba de o violare a normelor de drept și nici de exces de putere din partea instanței de apel și în consecință motivul III invocat de recurrent, fiind eronat și fără obiect, urmează a se considera ca neîntemeiat.

Considerând că în speță instanța de apel a stabilit în fapt și recurrentul nu a atacat cu denaturare această stabilire, care astfel a rămas definitivă că contractul de vânzare-cumpărare încheiat de-o parte de curatorul absentului și soția acestuia Floarea Albuț, iar de altă parte de Teodor Munteanu, cu privire la imobilul Nr. top 6111/5527 în întindere de 6 jugăre și 65 st. p. jumătate proprietatea absentului, iar cealaltă jumătate proprietatea soției sale

Floarea Albu este act unitar.

Că așa fiind odată ce în speță este definitiv stabilit că părțile au încheiat un singur act, stipulând asupra întregului obiect un preț unitar, este evident că în asemenea condițiuni actul nul pentru un vânzător nu poate fi valabil pentru al doilea vânzător ci rămâne nul și neavenit pentru toate părțile, cari au luat parte la încheierea lui.

Că prin urmare instanța de apel nu a comis nici un exces de putere, ci din contră a făcut o corectă deducțiune în cauză când a hotărât că contractul de vânzare-cumpărare referitor la imobilul Nr. top. 6111/5527 este nul nu numai față de curatorul absentului ci și față de soția acestuia Floarea Albu și în consecință nici motivul IV invocat în speță nu este întemeiat.

Considerând în fine că în ce privește pretenția recurentului la restituirea valorii reale de astăzi în caz de anulare a contractului în litigiu, principiul de drept că convențiunile au putere de lege între părți, trebuie respectat pentru toate urmările, cari puteau fi prevăzute la încheierea lor, iar nu pentru acele cari nu puteau fi prevăzute cum sunt urmările fluctuațiunii valutare de după războiul mondial.

Că așa fiind, instanța de apel a făcut o corectă aplicare a principiilor de drept în materie când a hotărât conform dispozitivului fără a lua în considerare valoarea reală de astăzi, care nu se putea prevedea de părți la încheierea contractelor în litigiu și în consecință nici acest ultim motiv nu este întemeiat.

Că prin urmare, nefiind întemeiat nici unul din motivele invocate în speță, recursul de față urmează a se respinge.

Văzând și cererea referitoare la cheltuelile de recurs pricinuite intimațiilor, cari cheltueli apreciate se urcă la suma de două mii lei.

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul.

(Cas. I. Nr. 2233 din 19 Octombrie 1929).

X X X

Judecătoria arbi trală. — Sentință. — Căi de atac (Art. 25 l. C. de C.; art. 783, 784 pr. civ. a). — Art. 25 din legea Curții de Casație vizează numai hotărârile arbitrilor din vechiul regat, prevăzute de art. 362 pr. civ., hotărârile cari nu sunt supuse apelului, fiind date în ultimă instanță iar nu și hotărârile arbitrilor prevăzute în legea de procedură ardeleană cari au o cale de atac — indicată de art. 784 pr. civ. a. — și cari pot fi deduse înaintea Curții de Casație numai după pronunțarea instanțelor ordinare.

CURTEA: Asupra incidentului de inadmisibilitatea recursului ridicat din oficiu.

Având în vedere că prin art. 783 proc. civ. din Transilvania, se prevede că sentința judecătorei arbitrale are aceeași eficacitate ca și sentința judecătorei rămasă definitivă, iar prin articolul următor 784 se arată că o asemenea sentință poate fi invalidată înaintea judecătorei ordinare, dacă s'au violat anumite norme de drept enumerate în acest din urmă articol.

Având în vedere pe de altă parte, că prin art. 25 din legea Curții de Casație se prevede că Inalta Curte are competența de a judeca și cererile pornite în contra desăvârșitelor hotărâri de arbitri, când acestea judecă ca Tribunal, conform regulilor de procedură în vigoare.

Considerând că din combinația și interpretarea ace-

stor texte, rezultă că dispozițiunile art. 25 din legea Inaltei Curți de Casație, vizează numai hotărârile arbitrilor din vechiul regat, prevăzute de art. 362 din proc. civilă, hotărâri cari nu sunt supuse la apel, fiind date în cea din urmă instanță și cari nu al altă cale de reformare, iar nu și hotărârile arbitrilor prevăzute în legea de procedură ardeleană, cum este și cea atacată în recursul de față care are o cale de atac, aceea prevăzută de art. 784 proc. civ. cre după cum s'a arătat, prevede invaliditatea hotărârei pentru anumite norme de drept.

Considerând că fiind, astfel nu se poate susține că prin aceasta s'ar atinge principiul constituțional din art. 103 din Constituție, de oarece afacerea poate fi atacată cu recurs înaintea Curții de Casație, ulterior după judecarea instanțelor ordinare, asupra cererei în nulitate.

Că în asemenea condițiuni de drept, întrucât prin recursul de față, recurentul a atacat o sentință a comisiei de arbitri direct în fața Curții de Casație, recursul este inadmisibil și urmează a fi respins ca atare;

Pentru aceste motive, Curtea respinge recursul ca inadmisibil.

(Cas. III. Dec. Nr. 896 din 13 Iunie 1929).

X X X

Recurs. — Decizie. — Comunicare. — Dovadă. — Obligațiune (Art. 36. l. Curții de Casație). — Mențiunea greșei instanței de fond că deciziunea ce se atacă cu recurs nu a fost comunicată, e dovadă suficientă și recursul câtă a se considera ca fiind introdus în termen, oricare ar fi modul de comunicare a deciziei, fie prin administrație, fie prin portărei, art. 36 din legea Curții de Casație nefăcând nici o deosebire în această privință.

Ministerul de Interne cu Constantin Ștefan

CURTEA: Având în vedere că art. 36 din legea Curții de Casație, impune greșei instanței de fond îndatorirea de a alătura la dosar dovada comunicării deciziei sau în lipsă, a face mențiunea de necomunicare a ei; că odată această mențiune făcută ea constituie în sensul cerințelor legii, o dovadă suficientă de necomunicarea deciziei și deci recursul câtă a se considera ca fiind introdus în termen, oricare ar fi modul de comunicare a deciziei; fie prin administrație, fie prin portărei, art. 36 nefăcând nici o deosebire în această privință;

Că numai în cazul când dosarul instanței de fond nu ar conține dovada de comunicare, și nici mențiunea prevăzută de art. 3, chestiunea de a se ști dacă recursul este sau nu în termen, urmează a fi elucidată conform art. 46, recurentul având în acest caz el însuși îndatorirea de a prezenta certificatul portăreilor, cu sancțiunea nulității dacă nu se conformează.

Că însă în speță, greșea nefăcând mențiunea prevăzută de art. 36 și președintele instanței de fond nearătând în adresa de trimitere a dosarului, dacă deciziunea a fost sau nu comunicată, urmează a fi aplicat art. 46 și deci recursul câtă a fi cercetat, dacă este sau nu introdus în termenul legal.

Că din dosarul cauzei, se constată că nu există nici o dovadă de comunicarea deciziei contencioase cu No. 16/928 a Curții de apel Chișinău. Secția II-a atacată azi cu recurs, și că dela data pronunțării deciziei din 23 Iunie 1928 și până la data introducerii recursului din 27 Iulie 1928, a trecut un interval de timp cu mult peste termenul de 15 zile pentru recurs, prevăzut de art. 11 din legea contenciosului administrativ.

Având în vedere că în asemenea caz, când la dosar nu există o asemenea dovadă recurentul va trebui potrivit art. 46 al. ultim, la ziua înfățișării să prezinte un certificat din partea portăreilor prin care să se constate că comunicarea sentinței s'a făcut, că neprezentarea acestui certificat la data înfățișării atrage după sine nulitatea recursului.

Că în speță, însă, întrucât recurentul deși în regulă citat, totuși nu s'a prezentat în instanță spre a depune certificatul portăreilor cu care să facă dovada necomunicării, recursul este nul și urmează să fie anulat ca atare.

Pentru aceste motive, Curtea anulează recursul făcut de Ministerul de Interne.

(Cas. III. Dec. Nr. 1019 din 2 Iulie 1929).

x x x

Avere imobiliară aparținând minorilor. Instrăinarea nu se poate face decât cu aprobarea Sedriei orfanale. Consecințele nerespectării acestei obligațiuni.

Pentru valabilitatea unui contract încheiat cu minorii pentru înstreinare de imobile proprietatea acestora, este necesară aprobarea dată de către Sedria orfanală, fără de care contractul nu este valabil din lipsă de consimțământ al proprietarului minor.

Prin urmare, în speță, convențiunea, pe care reclamantii își bazează cererea din acțiune, nu-și poate produce efectele între părți deoarece fiind vorba de un contract de vânzarea unor imobile, încheiat cu minorii reclamantii, el trebuia aprobat de sedria orfanală, ori această aprobare n'a fost obținută, ci dimpotrivă Sedria orfanală a hotărât că vânzarea să fie făcută prin licitație publică când imobilele s'au vândut unei terțe persoane.

Deci, contractul în chestiune neluând ființă încă, bine a judecat instanța de apel când a respins acțiunea deoarece părții nu puteau fi obligați la executarea unui contract inexistent din punct de vedere juridic și nici la daune pentru neexecutarea unui astfel de contract.

(Cas. I, dec. 1046 din 9 Mai 1928.)

x x x

Autentificare. Redactarea actelor de un avocat. Nu este prevăzută sub sancțiunea nulității acestor acte.

Dispozițiunile art. 37 din legea avocaților, cari prevăd că actele autentice să fie redactate de un avocat, nu este prevăzută sub sancțiune de nulitate, sancțiune prevăzută de lege acolo unde s'a căutat să se anuleze un act în caz de neintervenție a avocatului, cum a fost și în art. 40 din menționata lege, articol desființat ulterior; deci nefiind prevăzută nulitatea pentru cazul când un act autentic nu este redactat de un avocat, bine Tribunalul a decis că această nulitate nu se poate pronunța de instanțele judecătorești.

Stabilirea identității redactorului unui act autentic nu este a se face prin anumiți termeni sacramentali, ci este suficient când ea rezultă din diferitele mențiuni ale procesului verbal de autentificare.

Prin urmare întrucât în speță din procesul verbal de autentificare se constată că magistratul care a autentificat actul a fost însoțit de greșierul judecătoriei și acesta a semnat testamentul ca redactor, de aci rezultă evident că acest greșier era o persoană cunoscută magistratului; și deci bine Tribunalul a decis că actul este valabil, nemaifiind nevoie de nici o altă constatare asupra persoanei greșierului.

(Cas. I, dec. 152 din 22 Ianuarie 1929.)

Procedura succesorală. Cazul când se ridică contestație asupra validității testamentului. Normele de urmat.

Dacă, în adevăr pentru cazul că în cursul procedurii succesoriale se ridică contestație asupra validității unui testament, legea prevede (legea XVI din 1894) anumite norme cu caracter procedural privitoare la îndrumarea părților la proces, pentru a se rezolva acele contestații cari împiedică regularea succesiunii, este însă, necontestat în drept, că dreptul în sine de a cere invalidarea unui testament se poate valorifica pe calea unei acțiuni principale intentată independent de orice procedură lăsămăntară, pentru că nici legea XVI din 1894 și nici un alt text de lege nu condiționează valorificarea acestui drept de o prealabilă punere în curgere a procedurii lăsămăntare în cadrul căreia să se fi dat neapărat o decizie de îndrumare la proces.

Deci, întrucât între judecarea unei acțiuni civile de îndrumare la proces în cursul ei, nu există un raport de necesară dependență care să se justifice ridicarea în procesul de invalidarea testamentului a unei excepțiuni dilatorie în sensul art. 180 pt. 2 pr. civ., urmează în speță, că soluționarea C. d. A. prin care tocmai se stabilește atare raport este greșită și deci cererea de reviziune devine întemeiată din acest punct de vedere, și cată a fi admisă și a se casa sentința atacată.

(Cas. I, dec. 28 din 10 Ianuarie 1929.)

x x x

Proba jurământului. Cazurile în cari proc. civ. Ardeal o admite. Caracterul jurământului.

Potrivit art. 369 al. II pr. civ. dacă cu privire la circumstanța faptică decisivă nu stă la dispoziție altă probă, judecătorul va asculta pe adversarul părții probante acceptând dacă — cum este în speță — însăși aceasta cere ascultarea sub jurământ a părții probante; deci jurământul prevăzut de acest text are un caracter decizoriu și ca atare nu se poate reveni în nici un mod asupra celor stabilite pe baza lui.

Jurământul deferit de recurent reclamantei și primit și prestat de aceasta, a rezolvat definitiv procesul astfel că nu se mai putea reveni asupra celor stabilite pe baza lui și deci, cu drept cuvânt, tribunalul a omis întregirea probei cerute de recurent în apel, pe motivul că starea faptică cu privire la proprietatea obiectelor casnice în litigiu a fost definitiv stabilită prin jurământul decizoriu luat de prima instanță reclamantei la cererea reclamantului.

Așa fiind, instanța de apel n'a violat nici o normă de drept când a omis întregirea probei în apel și a acceptat starea faptică stabilită de prima instanță pe baza jurământului reclamantei.

(Cas. I, dec. 1931 din 19 Septembrie 1929.)

x x x

Revendicare. Acțiune reală. Se intentă contra deținătorului bunului, independent de cauza deținerii

Acțiunea în revendicarea unui imobil fiind o acțiune reală, ea se intentează confirm paragrafelor 366 c. c. austriac contra deținătorului indiferent de cauza deținerii lui, astfel că, nu este necesară dovada că părțile deține lucrul revendicat cu voință de a-l deține pentru sine. În concordanță cu acest principiu stabilit în paragr. 366 c. c. se arată condițiunile în cari acțiunea în revendicare este a se admite obligând pe reclamant să dovedească că părțile are în a sa putere lucrul reclamat și că, acest lucru este proprietatea sa, de unde rezultă că indiferent de

cauza deținerii, acțiunea poate fi exercitată contra oricărui deținător.

Așa dar în speță, fiind stabilit că imobilul reclamat este proprietatea reclamantei și că este deținut de păriți fără un titlu de drept, în mod greșit Curtea a respins acțiunea pe motiv că aceștia nu-l dețin în numele lor personal, deoarece păriții conform dispozițiilor paragr. 375 c. c. și par. 32 și urmă pr. civ. trebuiau să pășească calea prescrisă de aceste legi, adică să denunțe litigiul autorului lor, cerându-i intrarea lui în proces în locul lor, pentru a putea fi scoși din proces, iar nefăcând ei aceasta, dânsii conform legii nu mai puteau refuza să stea în proces și dovedindu-se ca deținători fără titlu dânsii trebuie să cedeze față de reclamant, proprietarul adevărat al imobilului revendicat.

(Cas. I, dec. 114 din 18 Ianuarie 1929.)

INFORMAȚIUNI

Pentru cinstirea frunțașilor justiției naționale. —

Acesta este titlul sub care Consiliul de disciplină al baroului de Ilfov, a luat, nu de mult hotărârea de a turna în bronz busturile celor trei frunțași ai justiției naționale: *Take Ionescu*, reprezentantul cel mai strălucit al elocinței juridice, *Dem. Alexandrescu*, juristul de incomparabilă erudiție și *Gheorghe Buzdugan*, reprezentant al înaltei magistraturi. ce l'a format înțelept cărmuitor de-o clipă al destinului țării.

Primele trei busturi vor fi rânduite deocamdată în rotunda palatului de Justiție din București și numărul acestora se vor înmulți pentru răsplata pe rând meritată a acelor a căror activitate în viață, a fost jertfită înălțării justiției românești.

E prea cunoscută în țară și peste granițe puternica personalitate a celor trei nemuritori pe cari posteritatea profund recunoscătoare, îi cinstește astăzi. Vom învedera doar că gestul celui mai luminat barou din țară a fost de-a se răsplăti munca fără preget, munca cinstită și desinteresată, în serviciul țării, munca conștientă ce-a dat roade, cari se răsrâng cu belșug asupra celor ce le supraviețuim.

x x x

CONFERINȚELE JURIDICE ALE „ASTREI”. — Secțiunea juridică a Soc. „Astra” își ține regulat în fiecare Sâmbătă, conferințele sale ce-l întregesc activitatea pe terenul progresului dreptului românesc în localul din Strada Memorandului:

Sâmbătă 8 Martie, la orele 6, și-a dezvoltat conferința cu titlul „*Parerga și Paralipomena în legislatura și cultura noastră juridică*”, dl. dr. Pompei Micșa, Prim Președintele Curții de Apel din Cluj.

Cu autoritatea sa necontestată și în fața unei săli pline de magistrați și juriști, distinsul magistrat a descris starea de neprecizie crescândă în care se dezvoltă legislatura noastră românească, unită cu greutatea inerente ce se ivesc pentru aplicarea mereu crescândă în număr, a legilor. Imprumutând un limbaj de maxime și figuri de retorică antică, gustatul conferențiar, după ce evocă înțelepciunea clasicilor greci și romani ne exemplifică greutatea legislative în care ne sbatem și încheie

cu speranța că odată cu statornicia în încheierea noastră etnică se va desăvârși și unificarea stabilă a legislației românești.

Sâmbătă, 15 Martie, la același oră, și-a ținut conferința sub titlul „*Cărțile Funduare*”, dl. președinte dr. Ioan Pap dela Curtea de Apel din Cluj. Cunoscător profund al chestiei ce dezvoltă și ca autor al *legilor și regulamentelor Cărții Funduare*, în vigoare în Ardeal, distinsul conferențiar schițând teoreticește doctrina C. F., propune și arată mijloacele prin care s'ar extinde această legiuire, atât de utilă în tot Cuprinsul țării.

Vom reveni asupra acestor două conferințe în numărul viitor al revistei cu dezvoltări utile cetitorilor.

Red.

Judecătoria rurală Vașcău, secția c. f. No. 97/1930 c. f.

EXTRAS DIN PUBLICAȚIUNEA DE LICITAȚIE

În cauza de execuție poruncă de urmăritorul Lupșe Vasile a Luchii, contra urmăritului Stan Andronic din Poiană;

Judecătoria a ordonat licitațiunea execuțională asupra imobilelor situate în comuna Poiana, circumscripția a judecătoriei rurale Vașcău, cuprinse în c. f. a comunei Poiană numerii conform 22, numărul de ordine A. I., 1—20 Nr. top. 41, 42, 43, 44, 448, 463, 486, 487, 574/2, 576/2, 577/2, 583, 584, 1075, 1086, 1087, 1120, competența de pășune comună 12/1374 parte și competența de pădure comună 12/1374 parte, asupra porțiunii de 8/96 părți pe lângă prețul de strigare de 5527 lei, apoi Nr. c. f. 23 din Poiană, Nr. de ord. A. I., Nr. top. 709/2, asupra porțiunii de 8/96, pe lângă prețul de strigare de 38 lei, mai departe asupra imobilelor cuprinse în c. f. Nr. 36 din Poiană, Nr. de ord. A. I. 5-9, 11-13, 16-18, 20, 22-23, Nr. top. 396, 397, 398/4, 417/2, 451, 494/2, 495, 496/2, 510/2, 642, 644, 672, 684, 686, 719/4, 1034, 1454/2/2, 1464, 1472, 1473 competența de pășune comună 24/1374 parte, competența de pădure comună de 24/1374 parte asupra porțiunii de proprietate de 1/240 parte, pe lângă prețul de strigare de 331 lei, apoi asupra imobilului cuprins în c. f. No. 258 din Poiană Nr. de ord. A. I. Nr. top. 1076/1 asupra porțiunii de 18/72 parte pe lângă prețul de strigare de 1000 lei, pentru încasarea creanței de 2375 lei, capital și acc.

Licitația se va ține în ziua de 7 Aprilie 1930 ora 15 la casa comunală a comunei Poiana.

Imobilele cari se licitează nu pot fi vândute cu preț mai mic de jumătate din prețul de strigare.

Cei cari doresc să liciteze sunt datori să depoziteze la delegatul judecătoresc 10 la sută, din prețul de strigare drept garanție, în numerara sau în efecte de cauție socotite după cursul fixat în § 42 legea LX 1881, sau să predea aceleiași delegat chitanța constatând depunerea judecătorește, prealabilă a garanției și să semneze condițiunile de licitație (§ 147, 150, 179 legea LX 1881; § 21 legea XL. 1908).

Dacă nimeni nu oferă mai mult, cel care a oferit pentru imobil un preț mai ridicat decât cel de strigare, este dator să întregască imediat garanția fixată, conform procentului prețului de strigare la același procent al prețului ce a oferit (§ 25 XLI 1908).

Data în Vașcău la 31 Ianuarie 1930.

Judecător: (ss) Dr. S. Mihail Director c. f.: (ss) Fodor

»FRIGIDAIRE«

**Mai rece ca gheața
Mai eficient ca gheața
Mai sănătos ca gheața**

Frigul pentru nevoile casnice, comerciale și industriale produs în mod automat pe cale electrică. Pentru demonstrații vă stă cu plăcere la dispoziție

AUTOMECHANICA S. A. CLUJ

**Strada Regina Maria Nr. 10
Calea Dorobanților Nr. 18**

Reprezentanța generală:

Leonida & Co. S. A. din București

„Auto-Mecanica” S. A. Anonimă

Depozit de cauciucuri. Piese de schimb și accesorii **Str. Reg. Maria 10** Telefon 2-16 (Cluj)

Reprezentanța generală:

Garaje, benzină și ulei. Atelier de reparațiuni **Cal. Dorobanților 18. Telefon 4-89 Cluj**

Leonida & Co. București

Reprezentant al automobilelor

Chevrolet, Cadillac, La Salle, Pontiac și Oakland

renumitele uzini a lui General Motors